

פרשת נצבים-וילך תש"ז

דברים פרק כט

(ט) אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישׂאל: (י) טפכם נשיכם וגרדך אשר בקרב מחניך מחטב עציד עד שאב מימך: (יא) לעברך בבֵּרית ה' אלהיך ובאֵלתו אשר ה' אלהיך כרת עמך היום: (יב) למען הקים אתך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלהים כאשר דבר לך וכאשר נשבע לאבתֵיך לאברהם ליצחק וליעקב: (יג) ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הבֵּרית הזאת ואת האֵלה הזאת: (יד) כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום: (טו) כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים ואת אשר עברנו בקרב הגוים אשר עברתם: (טז) ותראו את שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמם: (יז) פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום מעם ה' אלהינו ללכת לעבד את אלהי הגוים ההם פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה: (יח) והיה בשמעו את דברי האֵלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלך למען ספות הַרְוֶה את הצמאה: (יט) לא יאבה ה' סלח לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ורִבְצָה בו כל האֵלה הכְּתוּבָה בסֵפֶר הַזֶּה וימחה ה' את שמו מתחת השמים: (כ) והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישׂראל ככל אלות הבֵּרית הכְּתוּבָה בסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה: (כא) ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה וראו את מכות הארץ ההוא ואת תחלואיה אשר חלה ה' בה: (כב) גִּפְרִית וּמִלַח שֶׁרְפָה כֹּל אֲרֻצָּה לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא יַעֲלֶה בָּהּ כֹּל עֵשֶׂב כְּמִהְפֶּכֶת סֹדֶם וְעִמְרֹה אֲדָמָה <וּצְבִיִּים> וּצְבוּיִם אֲשֶׁר הִפְךָ ה' בְּאֶפְסוֹ וּבְחִמָּתוֹ: (כג) ואמרו כל הגוים על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה: (כד) ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבתם אשר כרת עמם בהוציאם אתם מארץ מצרים: (כה) ויִלְכוּ וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם: (כו) ויחר אף ה' בארץ ההוא להביא עליה את כל הקללה הכְּתוּבָה בסֵפֶר הַזֶּה: (כז) ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישלכם אל ארץ אחרת פיוס הזה: (כח) הנִּסְתַּרְתָּ לָהּ אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגַלְתָּ לָנוּ וּלְבְנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

רש"י

(כח) הנסתרת לה' אלהינו – ואם תאמרו מה בידינו לעשות, אתה מעניש את הרבים על הרהורי היחיד, שנאמר (פסוק יז) פן יש בכם איש וגוי, ואחר כך (פסוק כא) וראו את מכות הארץ ההיא, והלא אין אדם יודע טמונותיו של חבירו, אין אני מעניש אתכם על הנסתרות, שהן לה' אלהינו והוא יפרע מאותו יחיד, אבל הנגלות, לנו ולבנינו לבער הרע מקרבנו, ואם לא נעשה דין בהם יענשו את הרבים. נקוד על לנו ולבנינו, לדרוש, שאף על הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן משקבלו עליהם את השבועה בהר גרזים ובהר עיבל ונעשו ערבים זה לזה:

Rabbi Brovender's Parsha Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen
Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

דברים כז, טו

אָרוֹר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה
תּוֹעֵבֶת הִיאַ מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשֵׁם בְּסִתְרָו וְעָנּוּ
כָּל הָעַם וְאָמְרוּ אָמֵן :

רשב"ם

(טו) ושם בסתר – כל הארורים שנים עשר כנגד
שנים עשר שבטים וכולה עבירות שרגילים להיות
בסתר הם כמו שאפרש בכולם חוץ משנים
שרגילים להיות פעמים בגלוי ופעמים בסתר, והן
ע"ז ומכה רעהו ולכך פירש בשניהם בסתר. שעל
עבירות שבגלוי לא באו לקלל, כי בית דין יענשוהו על הגלויות כמו שכת' בסוף כל הקללות הנסתרות
לי"י אלהינו, הוא יקח נקמה מן הנסתרות שהרי נתקללו בשם הקב"ה, אבל הנגלות לנו ולבנינו עד
עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, מלקות סקילה שריפה הרג וחנק. הלא תראה אין כתוב כאן
"ארור שוכב עם אשת רעהו" כי מה לו ליכנס בבית אחרים ולא יליזו עליו. מקלה אביו במקום בית
גידולו, אין אחרים רגילין שם. וכן משיג גבול בגנבה הוא עושה, שאם יראה, ימחה בידו. וכן משגה עור
ומטה משפט, כל אילו דברי סתר. שכב עם אשת אביו זהו במקום שהוא גדל שם ואין רואה. עם כל
בהמה אין זה כי אם בסתר. וכן אחותו. חתנתו, האם רגילה בבית בתה :

מסכת סנהדרין דף מג ע"ב – מד ע"א

משנה. היה רחוק מבית הסקילה כעשר אמות, אומרים לו : התודה, שכן דרך כל
המומתין מתודין, שכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא. שכן מצינו בעכין, שאמר לו
יהושע (יהושע ז') בני שים נא כבוד [לה'] אלהי ישראל ותן לו תודה, (יהושע ז') ויען עכן
את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי וכזאת וכזאת וגו'. ומנין שכיפר לו וידויו – שנאמר
(יהושע ז') ויאמר יהושע מה עכרתנו יעכרך ה' ביום הזה, ביום הזה אתה עכור, ואי
אתה עכור לעולם הבא. ואם אינו יודע להתוודות אומרים לו : אמור תהא מיתתי כפרה
על כל עונותי. רבי יהודה אומר : אם היה יודע שהוא מזומם אומר : תהא מיתתי כפרה
על כל עונותי חוץ מעון זה. אמרו לו : אם כן יהו כל אדם אומר כן, כדי לנקות עצמו.

משה ואחד בימי יהושע, שנאמר כזאת
וכזאת עשיתי. רבי יוחנן אמר משום רבי
אלעזר ברבי שמעון : חמשה, ארבעה
בימי משה ואחד בימי יהושע, שנאמר
אנכי חטאתי וכזאת וכזאת עשיתי. ועד
השתא מאי טעמא לא איענוש? אמר רבי
יוחנן משום רבי אלעזר ברבי שמעון :
לפי שלא ענש על הנסתרות עד שעברו
ישראל את הירדן. כתנאי : (דברים כ"ט)
הנסתרת לה' אלהינו והנגלת לנו ולבנינו
עד עולם למה נקוד על לנו ולבנינו ועל
עיי"ן שבעד? מלמד שלא ענש על
הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן,
דברי רבי יהודה, אמר ליה רבי נחמיה :
וכי ענש על הנסתרות לעולם? והלא כבר
נאמר עד עולם. אלא כשם שלא ענש על
הנסתרות – כך לא ענש על עונשין שבגלוי
עד שעברו ישראל את הירדן. אלא | עכן
מאי טעמא איענוש? – משום דהווי ידעי
ביה אשתו ובניו.

גמרא. תנו רבנן : נא – אין נא אלא לשון
בקשה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא
ליהושע (יהושע ז') חטא ישראל, אמר
לפניו : רבונו של עולם, מי חטא? אמר
ליה : וכי דילטור אני? לך הפל גורלות.
הלך והפיל גורלות, ונפל הגורל על עכן,
אמר לו : יהושע, בגורל אתה בא עלי?
אתה ואלעזר הכהן שני גדולי הדור
אתם, אם אני מפיל עליכם גורל - על
אחד מכם הוא נופל. אמר לו : בבקשה
ממך, אל תוציא לעז על הגורלות,
שעתידה ארץ ישראל שתתחלק בגורל
שנאמר (במדבר כ"ו) אך בגורל יחלק את
הארץ. תן תודה. אמר רבינא : שחודי
שחדיה במילי : כלום נבקש ממך אלא
הודאה? תן לו תודה והיפטר. מיד : ויען
עכן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי
לה' אלהי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי.
אמר רב אסי אמר רבי חנינא : מלמד
שמעל עכן בשלשה חרמים : שנים בימי

מי השילוח לפרשת ניצבים

הנסתרות לה' אלקינו והנגלת לנו
לבנינו וכו'. בגמ' [סנהדרין
 מ"ד.] וא"ת מפני מה נענשו על עקן וכו' אלא
 אשמו וזניו היו יודעים וכו'. ולכאורה התירץ
 5 הזה אינו מספיק מפני שאשמו וזניו היו
 יודעים נענשו כל ישראל, לא היה צריך לענש
 רק אותם שהיו יודעים, ונראה שהענין הוא
 כך, כשהאדם עובר עבירה בסתר ולא ידע בזה
 שום אדם, אז הדבר הזה שעשה אינו נוגע לכלל
 10 ישראל רק הוא מהנסתרות שהוא לה' אלקינו,
 והש"י נקרא רב חסד מטה כלפי חסד והוא
 מזכיר הדבר לטובה והמדה הזו אינו רק
 בהש"י, אבל אם יש אחד שידע או שראה
 הדבר הזה שעשה חבירו, אז הדבר הזה נוגע
 15 לכל ישראל, כי מה שאירע לזה שראה את הדבר
 מחבירו אין זה כי אם מאשר שגם החסרון
 נמצא גם בו או באיש אחר מישראל ע"כ ראה
 זה המעשה שעשה חבירו, וזוודאי היה לזה
 שראה המעשה הרע מחברו הרהור משונה
 20 בלבו, ע"כ הדבר הזה נוגע לכל ישראל כי כל
 ישראל ערבין זל"ז ועל דרך זה נאמר בפר'
 אמור על המקלל [כ"ד, י"ד] וסמכו ידיהם על
 ראש המקלל כי היה צריך סמיכה כקרבן כי
 כל ישראל היו צריכים כפרה לפי ששמעו, ובו
 25 נחכרו.